

ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณา
ของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ) กับ ข้อเสนอของคณะกรรมการ สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๑ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

หมวด ๓ รัฐสภา

หมวด ๔ คณะรัฐมนตรี

หมวด ๕ การคลังและการงบประมาณ

หมวด ๖ ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน

หมวด ๗ การกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น

กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง สำนักกรรมการ ๓

ด้านวิชาการและกฎหมาย

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๑ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบ
ผู้แทนที่ดี

ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ)
กับข้อเสนอของคณะกรรมการสภาพัฒนาการสภากรัฐธรรมนูญแห่งชาติ

ภาค ๒

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ)	ข้อเสนอของคณะกรรมการ สภาพัฒนาการสภากรัฐธรรมนูญแห่งชาติ
<p style="text-align: center;">ภาค ๒</p> <p style="text-align: center;">ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p style="text-align: center;">หมวด ๑</p> <p style="text-align: center;">ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี</p> <p style="text-align: center;">-----</p>	<p style="text-align: center;">ภาค ๒</p> <p style="text-align: center;">ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p style="text-align: center;">หมวด ๑</p> <p style="text-align: center;">ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี</p> <p style="text-align: center;">-----</p>
<p>มาตรา ๗๓ ผู้นำการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้อาสาปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ย่อมต้องเป็นพลเมืองที่ดี มีความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ ต่อตำแหน่งหน้าที่ ต่อประเทศชาติและประชาชน ดำรงตนเป็นแบบอย่างอันดีงามของสังคม ยึดมั่นในจริยธรรมและธรรมาภิบาล จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรับใช้ประชาชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยผู้นำการเมืองดังกล่าวได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกประเภทและทุกระดับ</p> <p>(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นทุกตำแหน่ง</p> <p>ผู้นำอื่นในภาครัฐย่อมต้องปฏิบัติตนเช่นเดียวกับผู้นำการเมืองตามวรรคหนึ่งด้วย</p> <p>ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๗๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๗๔ มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้นำการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติดำเนินการขึ้นหรือให้ความเห็นชอบ โดยจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ</p> <p>การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยต่อไป ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติหรือผู้ที่สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติมอบหมายไต่สวนการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวโดยเร็ว และให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี และแจ้งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทราบด้วย ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติเห็นสมควรเปิดเผยผลการไต่สวนดังกล่าวต่อสาธารณะเพื่อป้องปรามมิให้มีการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมต่อไป ก็ให้เปิดเผยผลการไต่สวนดังกล่าวได้</p> <p>เมื่อได้รับรายงานจากสมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติ ให้องค์กรตามวรรคสองพิจารณาและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ต้องสอบสวนหรือไต่สวนอีก แล้วแจ้งผลให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติทราบตามระยะเวลาที่สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติกำหนด และให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติเปิดเผยผลการดำเนินการดังกล่าวให้ทราบเป็นการทั่วไป</p> <p>การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นการกระทำผิดร้ายแรง ย่อมเป็น</p>	<p>มาตรา ๗๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>เหตุแห่งการถอดถอนหรือการตัดสิทธิทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๓ โดยให้สมาชิกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณาดำเนินการโดยเร็ว ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ให้สมาชิกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณาถอดถอนต่อไปตามมาตรา ๒๕๓ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายว่าด้วยสมาชิกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรบัญญัติ</p> <p>ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีการออกเสียงลงคะแนนตามวรรคสี่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปซึ่งจะจัดขึ้นในคราวต่อไป โดยในกรณีที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีให้ออกเสียงลงคะแนนในทุกเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ แต่ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้ออกเสียงลงคะแนนในภาคที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ แล้วแต่กรณี แล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ในกรณีที่มีคะแนนเสียงข้างมากให้ถอดถอนผู้ใด ให้ถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งและให้ตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่นของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันลงคะแนนเสียง</p> <p>(๒) ในกรณีที่มีการออกเสียงลงคะแนนเมื่อผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ถ้ามีคะแนนเสียงข้างมากให้ถอดถอนผู้ใด ให้ตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่นของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันลงคะแนนเสียง</p> <p>การลงคะแนนเสียงตามมาตรา ๒๕๓ นี้ให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอนหรือให้ตัดสิทธิผู้นั้นทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น โดยอาศัยเหตุ</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>เดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p> <p>การรับสมัครเลือกตั้ง การเลือก การสรรหา การกลั่นกรอง การพิจารณา หรือการแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่งที่ใช้อำนาจรัฐไม่ว่าตำแหน่งใด รวมทั้งการย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน หรือการลงโทษบุคคลใด ต้องใช้พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลนั้นมาเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาด้วย</p> <p>ให้มีสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมของประชาชนและผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะและอำนาจหน้าที่อื่น</p> <p>องค์ประกอบ การได้มา อำนาจหน้าที่ วิธีไต่สวนและการพิจารณาของสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ และการอื่นที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติบัญญัติ</p>	
<p>มาตรา ๗๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้นำอื่นในภาครัฐอย่างน้อยต้องปฏิบัติตนดังนี้</p> <p>(๑) แยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชนเหนือประโยชน์ส่วนตนและของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนสังกัด</p> <p>(๒) รับฟังความคิดเห็นของประชาชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงทั้งทางการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน และในการตรวจสอบทุกระดับ และนำความคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการตัดสินใจ</p>	<p>มาตรา ๗๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>(๓) แสดงความคิดเห็น อภิปราย หรือให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง</p> <p>(๔) แสดงความรับผิดชอบทางการเมืองเมื่อตนหรือผู้อยู่ในความรับผิดชอบของตน กระทำผิด หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติหรือประชาชน</p> <p>(๕) เมื่อพบว่ามีกรกระทำซึ่งมีลักษณะฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือประมวลจริยธรรม ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าว และแจ้งให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป</p> <p>ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ใช้อำนาจในภาครัฐอย่างน้อยต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนสังกัด หรือกระทำการอื่นอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ไม่ว่าจะการนั้นจะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือไม่</p> <p>(๒) ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี</p> <p>(๓) ใช้วาจาไม่สุภาพ หรือกระทำการที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างคนในชาติหรือศาสนา หรือการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน</p> <p>(๔) ยอมให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดครอบงำหรือชี้นำโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อประมวลจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรม</p> <p>(๕) ใช้อำนาจหน้าที่ที่มุ่งสร้างความนิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๖) เลี่ยงหรือชี้้นำให้บุคคลอื่นเลี่ยงการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย รวมทั้งแสดงความเห็นทำนองดังกล่าวต่อสาธารณะ</p>	
<p>มาตรา ๗๖ พรรคการเมืองต้องจัดองค์กรภายใน ดำเนินกิจการ และออกข้อบังคับให้สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และมีหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติและประชาชน</p> <p>คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ดำเนินการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และข้อบังคับพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของชาติและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง โดยให้นำความในมาตรา ๗๕ มาใช้บังคับกับการวางตนของกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วยโดยอนุโลม</p> <p>การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ต้องมีการหยั่งเสียงประชาชนหรือสมาชิกพรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งหรือในภาค และต้องมีเงื่อนไขว่าในกรณีที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเพศใดมากกว่าอีกเพศหนึ่งแล้ว อย่างน้อยในบัญชีรายชื่อนั้นต้องมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นเพศตรงข้ามกับเพศนั้นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองบัญญัติ</p> <p>การรับบริจาค การใช้จ่ายเงินในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง</p>	<p>มาตรา ๗๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมือง ย่อมอยู่ในความควบคุมและรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกระทำตามกฎหมาย โปร่งใส และตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>การมีมติของพรรคการเมืองให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงมติใด ๆ ในสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำได้อีกแต่โดยที่ประชุมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น</p> <p>สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสังกัดพรรคการเมืองมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดผู้หนึ่ง หรือสมาชิกพรรคการเมืองมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งพันคน หรือพลเมืองไม่น้อยกว่าห้าพันคน เห็นว่าการจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือมติใดไม่เป็นไปตามมาตรฐานนี้ มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ปรับปรุงแก้ไขการนั้นให้เป็นไปตามมาตรฐานนี้ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือดำเนินการไม่เป็นไปตามที่ร้องขอ ให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือมติใดไม่เป็นไปตามมาตรฐานนี้ ให้การนั้นเป็นอันสิ้นผล และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองปฏิบัติให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยพลัน</p> <p>ให้นำความในมาตรฐานนี้มาใช้บังคับกับกลุ่มการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยคณะบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองและมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งได้แจ้งไว้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปณารูปแห่งชาติ</p>
<p>เท่าที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยปรึกษาหารือกับกลุ่มการเมืองทั้งหลายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมือง</p>	
<p>มาตรา ๗๗ ให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติประเมินผลการวางตนของผู้นำการเมืองและผู้นำอื่นในภาครัฐ และให้คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติประเมินผลการดำเนินการของพรรคการเมืองและกลุ่มการเมือง แล้วให้แจ้งให้ผู้ขึ้น พรรคการเมือง รวมทั้งกลุ่มการเมืองนั้นทราบ และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการของคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ</p>	<p>มาตรา ๗๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ -----</p>	<p style="text-align: center;">หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ -----</p>
<p>มาตรา ๗๘ บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นเจตจำนงให้รัฐดำเนินการตรากฎหมาย และกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน</p>	<p><u>คณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน</u> มาตรา ๘๐ บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นเจตจำนงให้รัฐดำเนินการตรากฎหมาย และกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน</p>
	<p><u>คณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน</u> มาตรา ๘๑ รัฐต้องจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นกรอบ เป้าหมายและแนวทาง ในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของ ประเทศอย่างยั่งยืน โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาและ ด้านความมั่นคงของชาติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการบริหารการจัดข้อมูลข่าวสารสาธารณะ</p> <p>ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้อง ชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการ แผ่นดินให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดทำ รายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง โดยแนวนโยบายจะชัดหรือแย้งกับยุทธศาสตร์ชาติตามวรรคหนึ่งมิได้</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๗๙ รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตอำนาจรัฐ ความมั่นคงของรัฐ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเหมาะสมและเพียงพอแก่ความจำเป็นเพื่อดำเนินการดังกล่าว และเพื่อการพัฒนาประเทศ</p>	<p>มาตรา ๘๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๘๐ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน และศาสนาอื่น ส่งเสริมให้ศาสนิกชนเข้าใจและเข้าถึงหัวใจของศาสนาของตน ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างศีลธรรม พัฒนาจิตใจ และปัญญา</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา</p> <p>มาตรา ๘๓ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน และศาสนาอื่น ส่งเสริมให้ศาสนิกชนทำความเข้าใจและเข้าถึงหัวใจของศาสนาตนกับทำความเข้าใจหัวใจของศาสนาอื่นด้วย รวมทั้งสร้างความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่าง ศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างศีลธรรม การพัฒนาจิตใจ และปัญญา</p>
<p>มาตรา ๘๑ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ และปฏิบัติตามสนธิสัญญาและพันธกรณีที่ทำไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิมนุษยชน การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการพัฒนา บนพื้นฐานของการเคารพอธิปไตยแห่งดินแดน ความเสมอภาค ผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดพัฒนาการตามพันธกรณีให้มีความก้าวหน้าตามลำดับ</p>	<p>มาตรา ๘๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๘๒ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล</p> <p>(๒) พัฒนาและสร้างโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน</p> <p>(๓) กระจายอำนาจ และจัดการกิจ อำนาจหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรบริหารท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น</p> <p>(๔) มีกลไกป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน</p> <p>(๕) มีกลไกในการกำกับและควบคุมให้การใช้อำนาจรัฐเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนอย่างแท้จริง</p> <p>(๖) คุ้มครองให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง สะดวก และรวดเร็ว</p> <p>(๗) ส่งเสริมและคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจริยธรรม การจัดทำบริการสาธารณะใดที่องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน หรือบุคคล สามารถดำเนินการได้โดยมีมาตรฐาน คุณภาพ และประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่ารัฐ รัฐพึงกระจายภารกิจดังกล่าวให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน หรือเอกชนดังกล่าว ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสมจากรัฐ</p>	<p>มาตรา ๘๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๘๓ รัฐต้องส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน และงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับส่วนราชการและองค์กรบริหารท้องถิ่น</p> <p>(๒) ส่งเสริม ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างยั่งยืน</p> <p>(๓) คุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ตลอดจนเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีทาง เศรษฐกิจ สังคม และความรู้รักสามัคคีของบุคคลในชุมชนนั้นและกับชุมชนอื่น</p> <p>(๔) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาอันดีงามของชุมชน ของท้องถิ่น และของชาติ</p> <p>(๕) คุ้มครองชนพื้นเมืองและชนชาติพันธุ์ให้ดำรงอัตลักษณ์ของตนได้อย่างมีศักดิ์ศรี</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับรัฐ ชุมชน และองค์กรบริหารท้องถิ่น ในการดำเนินการตามมาตรานี้</p>	<p><u>คณะกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค</u></p> <p>มาตรา ๘๖ ควรแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) ดังนี้</p> <p>“คุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ คุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดีทางเศรษฐกิจ สังคม และความรักสามัคคีของบุคคลในชุมชนและกับ ชุมชนอื่น”</p> <p><u>คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์</u></p> <p>มาตรา ๘๖</p> <p>รัฐต้องมีหน้าที่จัดให้มีและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ให้ ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมทำนุบำรุงการศึกษาอบรมทุกระดับและรูปแบบเพื่อสร้างการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองทุกคน โดย</p> <p>(๑) มีส่วนร่วมในतरกำหนดนโยบาย แผน และงบประมาณในतरพัฒนาท้องถิ่น ร่วมทั้งส่วนราชการและองค์กรบริหารท้องถิ่นสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาอบรมโดย มีผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาให้เกิดปัญญา มี ศีลธรรม มีความรู้และทักษะอาชีพ มีการพัฒนาจิต ทักษะชีวิตและมีทักษะในการ ทำงานร่วมกัน ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และสังคมโลก</p> <p>(๒) ส่งเสริม ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนา ให้ความสำคัญการศึกษาด้าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สร้างเทคโนโลยี นวัตกรรม และเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งการคุ้มครองภูมิปัญญาและสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้น</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ สถาปณีสถาบันแห่งชาติ</p>
	<p>(๓) <u>คุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ตลอดจนเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี</u> <u>ทางเศรษฐกิจ สังคม และควมรับผิดชอบต่อสังคมของบุคคลในชุมชนและกับชุมชนอื่นกำหนด</u> <u>นโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่องและปราศจากการแทรกแซงใด ๆ จากกลุ่ม</u> <u>ผลประโยชน์</u></p> <p>(๔) <u>ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม</u> <u>และภูมิปัญญาอันดีงามของชุมชนหรือท้องถิ่นและของชาติ</u></p> <p>(๕) <u>คุ้มครองชนพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อยให้ดำรงอัตลักษณ์ของตนได้อย่างมี</u> <u>ศักดิ์ศรี</u></p> <p><u>รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าร่วมมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับรัฐ</u> <u>ชุมชน และท้องถิ่น ในทุกสัดที่หนึ่งทุกสัดทุกหนทุกแห่ง</u></p>
<p>มาตรา ๘๔ รัฐต้องจัด ส่งเสริม และทำนุบำรุงการศึกษาอบรมทุกระดับและ ทุกรูปแบบ โดย</p> <p>(๑) สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาอบรมโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาคนให้ เกิดความรู้ มีศีลธรรม มีการพัฒนาจิตใจ ปัญญา และทักษะชีวิต ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความต้องการของประเทศ และพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและ ของโลก</p> <p>(๒) มีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง</p> <p>(๓) มีการจัดสรรค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่เพียงพอ</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรมและทรัพย์สิน ทางปัญญา</p> <p>มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา ดังต่อไปนี้</p> <p>๑) รัฐต้องจัดให้มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรมและ ทรัพย์สินทางปัญญา โดยจัดให้มีการศึกษา พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ความคิดสร้างสรรค์ และให้มีการสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้วิทยาศาสตร์ อยู่ในวิถีคิด วิถีชีวิต และการใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจ โดยให้มีการจัดงบประมาณ อย่างเหมาะสม และมีกฎหมายเฉพาะเพื่อการนี้</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>(๔) มีการพัฒนาหลักสูตรทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น เพื่อให้มีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและพัฒนาการของโลก</p> <p>(๕) พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนชาวบ้าน รวมทั้งจัดระบบการให้ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคลากรในภาครัฐและภาคเอกชน</p> <p>(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย และพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งการคุ้มครองภูมิปัญญาและสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้น</p>	<p>๒) รัฐต้องจัดให้มีกลไกส่งเสริม สนับสนุน สร้างแรงจูงใจให้เกิดการร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและชัดเจน และดำเนินการให้มีการส่งเสริมและลงทุนด้านการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิต และภาคบริการ</p> <p>๓) รัฐต้องจัดให้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางนวัตกรรม และการพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญาให้มีจำนวนเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญาของไทย</p> <p>๔) รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพ คุ้มครอง แลกเปลี่ยน เผยแพร่ และแบ่งปันทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้เกิดการประดิษฐ์ หรือการค้นคิดนวัตกรรม ให้เกิดความรู้ในสิ่งที่มีอยู่และความรู้ใหม่ เพื่อการรักษา พัฒนา และสร้างวัฒนธรรมการเคารพในทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อก่อให้เกิดมูลค่าและคุณค่าจากทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย และให้มีระบบการบริหารและจัดการ คุ้มครองและปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพ สมบูรณ์และยั่งยืน</p> <p>๕) รัฐต้องจัดให้มีการบริการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้ประชาชน วิสาหกิจชุมชน ชุมชน และผู้ประกอบการต่าง ๆ ได้ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา ในการพัฒนาการเกษตร อุตสาหกรรม และการบริการ ให้มีผลิตภาพสูง มีความก้าวหน้า ทันสมัย และรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๘๕ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว สงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก และพัฒนาระบบหลักประกันรายได้และสวัสดิการอื่นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าวด้วย</p>	<p>มาตรา ๘๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๘๖ รัฐต้องจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และได้รับสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานอันจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการนำแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยมาใช้ในการให้บริการ พัฒนาระบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุข</p>	<p>มาตรา ๘๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๘๗ รัฐต้องจัดให้มีการพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ทำให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม จัดให้มีการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายที่เสนอ รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบในการตรากฎหมายและกฎ</p>	<p>มาตรา ๙๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวดเร็ว และเป็นธรรม คุ่มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้เกิดการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยบุคคลอื่น</p> <p>รัฐต้องจัดระบบงานของรัฐและกระบวนการยุติธรรมให้อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง เท่าเทียมกัน และเสียค่าใช้จ่ายน้อย ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบ รวมทั้งส่งเสริมการให้ความรู้ทางกฎหมาย และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จัดให้มีกลไกการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมชุมชนและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย</p>	
<p>มาตรา ๘๘ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบกิจการ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ คุ่มครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และต้องป้องกันการผูกขาด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม</p> <p>รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็น</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชย์ การท่องเที่ยวและบริการ</p> <p>มาตรา ๙๑ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยใช้หลักประสิทธิภาพ จริยธรรมและธรรมาภิบาล</p> <p>รัฐต้องกำหนดวิสัยทัศน์และสร้างแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวเพื่อให้มีทิศทางเป้าหมายชัดเจน และทำให้เกิดบูรณาการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและผูกพัน ในการทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศชั้นนำในโลก มีความมั่งคั่งมีสมรรถนะในการแข่งขันสูง มีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันและประชาชนมีความรู้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพและยั่งยืน</p>	<p>รัฐต้องสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ที่เปิดและเสรีและส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ธุรกิจเอกชนให้สามารถเชื่อมโยงเข้าหาโอกาสทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและระดับโลก เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ คู่แข่งรอง ส่งเสริม และ ขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน โดยให้มีการแข่งขันที่เป็นธรรม</p> <p>รัฐมีหน้าที่ดำเนินการและสนับสนุนการดำเนินการของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ในการพัฒนาระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยเฉพาะภาค การเกษตร อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การท่องเที่ยว การบริการ การลงทุน โดยสนับสนุนการแปรรูป การเพิ่มมูลค่า พัฒนาสมรรถนะและผลิตภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้าน กายภาพและกฎระเบียบที่เหมาะสม รวมทั้งการเชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่งทุกรูปแบบ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม ทั้งภายในและระหว่างประเทศ</p> <p>รัฐต้องมีกลไกบริหารเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศที่สอดคล้องกับการ ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ มีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของภาวะแวดล้อมในอนาคตโดยจัดตั้งองค์ที่เหมาะสม มีอำนาจ และงบประมาณที่เพียงพอ</p> <p>รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความ จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐและการรักษาประโยชน์สาธารณะ ซึ่งเอกชนไม่สามารถดำเนินการได้</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
	<p>รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมระบบสหกรณ์และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพ ยั่งยืน</p> <p>คณะกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>มาตรา ๙๑ ควรแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้</p> <p>“มาตรา ๙๑ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบกิจการ รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ คุ้มครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และต้องป้องกันการผูกขาด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม</p> <p>รัฐต้องจัดให้มีกลไกเพื่อคุ้มครองความมั่นคงด้านอาหาร รวมทั้งสินค้าอื่นและบริการที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ถึงสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ด้วยการ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
	<p><u>บริหารจัดการกลไกและมาตรการทางการค้ามิให้เกิดการผูกขาดตัดตอนโดยกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ เพื่อคุ้มครองเกษตรกรและผู้ผลิตรายย่อยให้คงอยู่และพัฒนาทักษะในอาชีพของตน</u></p> <p>รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคมส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมการค้าและการประกอบอาชีพในท้องถิ่นเพื่อรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอนุญาตให้มีการค้าในท้องถิ่น ส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพและยั่งยืน”</p> <p><u>คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง</u></p> <p>มาตรา ๙๑ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน</p> <p>รัฐต้องกำหนดวิสัยทัศน์และสร้างแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว ทั้งในระดับประเทศ ในระดับพื้นที่ และในระดับเศรษฐกิจรายสาขา เพื่อให้มีทิศทาง</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
	<p><u>เป้าหมายชัดเจน และทำให้เกิดการบูรณาการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และผูกพัน ในการทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มีสมรรถนะในการแข่งขันสูง มีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน และประชาชนมีความรู้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี</u></p> <p>รัฐต้องส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบกิจการ รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ คุ้มครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และต้องป้องกันการผูกขาดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม <u>โดยให้มีการแข่งขันที่เป็นธรรม</u></p> <p>รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพและยั่งยืน</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
	<p><u>รัฐต้องส่งเสริมและพัฒนาเพื่อยกระดับระบบการเงินและตลาดทุนไทย ให้สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและระดับโลก</u></p> <p><u>รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางการเงินและการลงทุน มีนิสัยในการออม มีความเข้าใจเกี่ยวกับบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และมีวินัยทางการเงินของบุคคลและครัวเรือน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน</u></p>
<p>มาตรา ๘๙ รัฐต้องดำเนินนโยบายการเงิน การคลัง และงบประมาณภาครัฐ โดยยึดหลักการรักษาวินัยและความยั่งยืนทางการคลัง และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินอย่างคุ้มค่า จัดให้มีระบบการเงินการคลังเพื่อสังคม มีระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศและความเสมอภาคด้านอื่น มีกลไกป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างความนิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว และมีกลไกตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ</p> <p>มาตรา ๙๒ รัฐต้องดำเนินนโยบายการเงิน การคลัง และงบประมาณภาครัฐ โดยยึดหลักการรักษาวินัยและความยั่งยืนทางการคลัง และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินอย่างคุ้มค่า จัดให้มีระบบการเงินการคลังเพื่อสังคม มีระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศและความเสมอภาคด้านอื่น มีกลไกป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างความนิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว และมีกลไกตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สถาปณารูปแห่งชาติ</p>
	<p>คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง</p> <p>มาตรา ๙๒ รัฐต้องดำเนินนโยบายการเงิน การคลัง และงบประมาณภาครัฐ โดยยึดหลักการรักษาวินัยและความยั่งยืนทางการคลัง และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินอย่างคุ้มค่า จัดให้มีระบบการเงินการคลังเพื่อสังคม มีระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความเสมอภาคในทุกด้าน มีกลไกและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างค่านิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และประชาชนในระยะยาว และมีกลไกตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ</p>
<p>มาตรา ๙๐ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานและแรงงานสูงวัยมีงานทำที่เหมาะสม คุ้มครองแรงงานเด็ก สตรี ผู้พิการหรือทุพพลภาพ แรงงานซึ่งเป็นผู้ป่วยด้วยโรคต่างๆ และแรงงานที่มีปัญหาอื่นทำนองเดียวกัน จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งต้องให้ผู้ทำงานได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ</p>	<p>มาตรา ๙๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๙๑ รัฐต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รัฐต้องจัดให้มีสาธารณสุขปึกแผ่นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และต้องมิให้สาธารณสุขปึกแผ่นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในการผูกขาด</p>	<p>มาตรา ๙๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ของเอกชน อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือทำให้ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร หรือปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงของประชาชน</p>	
<p>มาตรา ๙๒ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐต้องบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐ ประชาชน และชุมชน ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น และต้องบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม</p> <p>รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม และควบคุมกำจัดภาวะมลพิษโดยมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ จัดหาเครื่องมือและกลไกต่างๆ เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม</p> <p>รัฐต้องจัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยให้สอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น</p> <p>รัฐต้องจัดให้มีการผังเมือง การพัฒนาเมืองและชนบทในลักษณะบูรณาการ จัดระบบการใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั้งประเทศโดยคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการใช้การผังเมืองเป็นแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน จัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>มาตรา ๙๕ ควรเพิ่มความเป็นวรรคห้า ดังนี้</p> <p><u>“รัฐต้องมีมาตรการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงหรือเข้าใช้ประโยชน์ในสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน”</u></p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรบริหารท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรานี้</p>	
<p>มาตรา ๙๓ รัฐต้องสร้างความมั่นคงทางพลังงาน กำกับดูแลให้มีการประกอบการและการใช้ประโยชน์จากพลังงานและพลังงานทดแทนอย่างได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนทุกประเภทให้เต็มศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และการใช้ประโยชน์จากพลังงานทุกประเภทอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งต้องสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและการผลิตพลังงานเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่ายด้วย</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปพลังงาน</p> <p>มาตรา ๙๖ รัฐต้องสร้างความมั่นคงทางพลังงาน โดยจัดหาพลังงานให้เพียงพอ กับความต้องการและกำกับดูแลให้มีการประกอบการและการใช้ประโยชน์จากพลังงาน และพลังงานทดแทนอย่างได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มค่า โดย คำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิต และการใช้พลังงานหมุนเวียนให้เต็มศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และการใช้ประโยชน์จากพลังงานทุกประเภทอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งต้อง สนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์พลังงานและการผลิตพลังงานเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่ายด้วย</p>
<p>มาตรา ๙๔ รัฐต้องส่งเสริมวัฒนธรรมและศิลปะโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมในทุกมิติ เพื่อให้เป็นรากฐานเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น บริหารจัดการวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณค่า และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม และเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ โดยต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรบริหาร ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรานี้</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา</p> <p>มาตรา ๙๗ รัฐต้องมีแผนแม่บทระดับชาติว่าด้วยศิลปะและวัฒนธรรม และต้อง ส่งเสริมวัฒนธรรมและศิลปะให้เป็นรากฐานเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น บริหาร จัดการวัฒนธรรมและศิลปะ เพื่อพัฒนาคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม และเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมและเนื้อหาด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งนี้ โดยต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรบริหารท้องถิ่น เข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรานี้</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สถาปณารูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๙๕ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาการกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน และต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในทุกๆระดับ รวมทั้งจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการกีฬาที่เป็นระบบ ทันสมัย และมีมาตรฐาน อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม</p>	<p>มาตรา ๙๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
	<p style="text-align: center;"><u>คณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน</u></p> <p style="text-align: center;">หมวด ๓</p> <p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ชาติและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๑</p> <p style="text-align: center;">บททั่วไป</p> <p style="text-align: center;">-----</p>
	<p>มาตรา ๙๙ รัฐต้องจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นกรอบ เป้าหมาย และแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินตามที่ชาติต้องการ ในการพัฒนาและการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร การบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการที่สำคัญที่สุด ที่ชาติจะขายเสียมิได้ และมีผลผูกพันกับทุกองค์กรของรัฐ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
	<p><u>ให้มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ</u> <u>เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบตามห้วงระยะเวลา และ</u> <u>เมื่อได้ประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ให้มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี รวมทั้ง</u> <u>องค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐในการตรากฎหมาย การทำนโยบาย และ</u> <u>การบริหารราชการแผ่นดิน ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ การจัดตั้งองค์กร</u> <u>คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ</u></p>

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๓ รัฐสภา

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)	ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ
<p style="text-align: center;">หมวด ๓ รัฐสภา ----- ส่วนที่ ๑ บททั่วไป -----</p>	<p style="text-align: center;">หมวด ๔ รัฐสภา ----- ส่วนที่ ๑ บททั่วไป -----</p>
<p>มาตรา ๙๖ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ พลเมืองจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้</p>	<p>มาตรา ๑๐๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๙๗ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน ในกรณีที่ไม่มีทั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา หรือทั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน ตามลำดับ ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และดำเนินกิจการ</p>	<p>มาตรา ๑๐๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p align="center">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p align="center">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ</p> <p align="center">ประธานรัฐสภาและผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในทาง</p> <p>การเมือง</p> <p align="center">รองประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และตามที่ประธาน</p> <p>รัฐสภามอบหมาย</p>	
<p>มาตรา ๙๘ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้น</p> <p>เป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลง</p> <p>พระปรมาภิไธยหรือถือเสมือนว่าได้ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้ประกาศ</p> <p>ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป</p>	<p>มาตรา ๑๐๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๙๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งใน</p> <p>สิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตน</p> <p>เป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๖ (๓)</p> <p>(๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๒๘ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ</p> <p>(๙) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อ</p> <p>วินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่</p> <p>เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยัง</p> <p>ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>มาตรา ๑๐๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง</p>	
<p>มาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดกระทำการหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติให้สมาชิกผู้นั้นพ้นจากสมาชิกภาพได้</p> <p style="text-align: center;">มติของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา</p>	<p>มาตรา ๑๐๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๐๑ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้ง</p>	<p>มาตรา ๑๐๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>หรือได้รับเลือกมาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว</p>	
<p>มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญนี้บัญญัติให้ดำเนินการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ หรือกฎ หรือดำเนินการใดเพื่อให้การเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แต่ผู้มีหน้าที่เสนอหรือผู้มีหน้าที่พิจารณากฎหมายหรือกฎหรือกระทําการดังกล่าวไม่ดำเนินการหรือไม่กระทําการภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด หรือภายในเวลาอันสมควรในกรณีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดเวลาไว้ ทำให้การปฏิบัติการตามรัฐธรรมนูญนี้ไม่บังเกิดผล ให้ถือว่าคณะรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาผู้มีหน้าที่เสนอหรือผู้มีหน้าที่พิจารณากฎหมายหรือกฎหรือมีหน้าที่กระทําการนั้น ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้น ผู้เสียหายย่อมฟ้องรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้</p>	<p>มาตรา ๑๐๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร -----</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร -----</p>
<p>มาตรา ๑๐๓ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าสี่ร้อยห้าสิบคนแต่ไม่เกินสี่ร้อยเจ็ดสิบคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสองร้อยห้าสิบคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนไม่น้อยกว่าสองร้อยคนแต่ไม่เกินสองร้อยยี่สิบคน</p> <p>การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้ลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละแบบแยกกันโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีอื่น</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนผสมระหว่างแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>ในกรณีที่มีเหตุการณ์ใด ๆ ทำให้การเลือกตั้งทั่วไปครั้งใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ถึงสี่ร้อยห้าสิบคน ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบของจำนวนสี่ร้อยห้าสิบคน ให้ถือว่าสมาชิกจำนวนนั้นประกอบเป็นสภาผู้แทนราษฎร แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุการณ์ดังกล่าว และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้มาในภายหลังนี้ อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>มาตรา ๑๐๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด อันทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และยังไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่</p> <p>ในกรณีที่มีเหตุใด ๆ ทำให้ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงสองร้อยคน ให้สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่</p>	
<p>มาตรา ๑๐๔ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละหนึ่งคน</p> <p>การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณโดยการนำจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองร้อยห้าสิบคน</p> <p>การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมี ให้คำนวณโดยการนำจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนที่คำนวณได้ตามวรรคสอง มาเฉลี่ยจำนวนราษฎรในจังหวัดนั้น จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามวรรคสอง ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรเกินเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน</p>	<p>มาตรา ๑๐๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตามวรรคสามแล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสองร้อยห้าสิบคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามมากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสองร้อยห้าสิบคน</p> <p>จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินหนึ่งคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งมีจำนวนเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้ในจังหวัดนั้น โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ในกรณีที่จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน</p>	
<p>มาตรา ๑๐๕ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว และอาจจะบุด้วยว่าต้องการให้ผู้ใดที่มีชื่อในบัญชีนั้นหนึ่งคนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>ในกรณีที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดได้คะแนนเป็นสัดส่วนที่ทำให้ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการจัดสรรให้พรรคการเมืองหรือกลุ่ม</p>	<p>มาตรา ๑๐๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ สถาปณารูปแห่งชาติ</p>
<p>การเมืองนั้นเป็นจำนวนตามสัดส่วนนั้น โดยให้ผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่ประชาชนเลือกซึ่งได้รับคะแนนมากที่สุดเรียงไปตามลำดับ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อตามบัญชีรายชื่อที่ได้มีการเรียงลำดับแล้วของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้น ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	
<p>มาตรา ๑๐๖ การกำหนดเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้จัดแบ่งพื้นที่ประเทศออกเป็นภูมิภาค และให้แต่ละภาคเป็นเขตเลือกตั้ง การจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นภาค ในแต่ละภาคต้องจัดให้พื้นที่ของจังหวัดทั้งจังหวัดอยู่ในภาคเดียวกัน จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันอยู่ในภาคเดียวกัน และในทุกภาคต้องมีจำนวนราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง โดยไม่จำเป็นต้องมีจำนวนใกล้เคียงกัน</p> <p>การจัดทำบัญชีรายชื่อ จำนวนรายชื่อที่ต้องมีในแต่ละบัญชี การยื่นบัญชีรายชื่อ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	<p>มาตรา ๑๑๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๐๗ การคิดคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจะพึงมีได้ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ให้นำคะแนนเสียงจากบัญชีรายชื่อทั้งหมดที่ทุกพรรคการเมืองหรือทุกกลุ่ม</p>	<p>มาตรา ๑๑๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>การเมืองได้รับจากทุกภาค มารวมกันเพื่อคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นจะพึงมีได้ทั้งประเทศ</p> <p>(๒) ให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง มาเทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๑) เพื่อคำนวณให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นทั้งหมดตาม (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี</p> <p>(๓) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๑) มีจำนวนมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขตรวมกัน ให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นจนเท่าจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คำนวณได้ตาม (๑)</p> <p>(๔) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๑) มีจำนวนเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขตรวมกัน ให้พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะที่ได้รับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง</p> <p>(๕) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่คำนวณได้ตาม (๓) รวมกันมากกว่าสองร้อยยี่สิบคน ให้ปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองลงตามสัดส่วนให้รวมกันเป็นสองร้อยยี่สิบคน</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>การจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม (๓) ให้กับบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในแต่ละภาค ให้คำนวณโดยเฉลี่ยสัดส่วนคะแนนเสียงของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ได้รับในภาคนั้น กับคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศตาม (๑) ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้น</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง และการคำนวณโดยวิธีอื่นในกรณีที่มีการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือในกรณีอื่น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	
<p>มาตรา ๑๐๘ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง</p> <p>(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ</p> <p>(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง</p> <p>ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรและได้ลงทะเบียนแสดงความจำนงว่าจะใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการออกเสียงลงคะแนน และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	<p>มาตรา ๑๑๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๐๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง</p> <p>(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช</p> <p>(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา</p> <p>(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ</p>	<p>มาตรา ๑๑๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๑๐ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด</p> <p>(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง</p> <p>(๓) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย</p> <p>(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง</p> <p>(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง</p> <p>(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสี่ปีการศึกษา</p>	<p>มาตรา ๑๑๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(ง) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตาม (๓) ด้วย แต่ในกรณีนี้จังหวัดให้หมายรวมถึงจังหวัดที่อยู่ในภาคเดียวกันด้วย</p> <p>(๕) ได้แสดงสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นเวลาสามปีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งไม่มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี</p> <p>(๖) มีคุณสมบัติอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	
<p>มาตรา ๑๑๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>(๑) ตติยาเสพติดให้โทษ</p> <p>(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๙ (๑) (๒) หรือ (๔)</p> <p>(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล</p> <p>(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p>	<p>มาตรา ๑๑๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ</p> <p>(๗) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะ ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ</p> <p>(๘) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขบถด้วยกฎหมายว่ากระทำการทุจริตหรือ ประพฤติมิชอบ หรือกระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม</p> <p>(๙) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำหรือข้าราชการการเมือง</p> <p>(๑๐) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>(๑๑) เป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลง แล้วยังไม่เกินสองปี</p> <p>(๑๒) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าของหน้าที่อื่นของรัฐ</p> <p>(๑๓) เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการ กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิ มนุษยชน</p> <p>(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๔</p> <p>(๑๕) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งหรือถูกตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งทาง การเมืองหรือในการดำรงตำแหน่งอื่น</p> <p>(๑๖) ลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๑๒ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง</p> <p>ในกรณีที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในภาคใด พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในภาคนั้นเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อด้วย</p> <p>เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นหรือพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ส่งบุคคลนั้นเข้าสมัครรับเลือกตั้งจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้ง มิได้</p>	<p>มาตรา ๑๑๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๑๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จะเป็นผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือจะเป็นบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือก ต่อเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นหรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีนั้นได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่เลือกบัญชีใด</p>	<p>มาตรา ๑๑๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๑๔ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง</p> <p>ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควบรวบพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิได้</p>	<p>มาตรา ๑๑๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๑๕ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง</p>	<p>มาตรา ๑๑๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๑๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ</p> <p>(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ</p> <p>(๒) ตาย</p> <p>(๓) ลาออก</p> <p>(๔) สภาผู้แทนราษฎรมีมติตามมาตรา ๑๐๐</p> <p>(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๑๐</p> <p>(๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๑</p> <p>(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๒</p> <p>(๘) ลาออกจากพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก</p> <p>(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิกและไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือกลุ่มการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น</p> <p>(๑๐) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๙ หรือถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๔ หรือศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ถูกลดถอนหรือวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี</p>	<p>มาตรา ๑๒๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๑๑) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่แสดงตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม</p> <p>(๑๒) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท</p>	
<p>มาตรา ๑๑๗ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือเมื่อสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p> <p>ในกรณีที่มีเหตุใดๆ ทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำในวันเดียวกันได้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนในหน่วยนั้นใหม่ หรือดำเนินการประการอื่นเพื่อให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งได้ ในกรณีเช่นนี้จะเปิดเผยผลการนับคะแนนในเขตเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ได้ต่อเมื่อได้มีการลงคะแนนในทุกหน่วยเลือกตั้งแล้ว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	<p>มาตรา ๑๒๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๑๘ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร และให้นำความในมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน</p>	<p>มาตรา ๑๒๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๑๙ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ในกรณีที่เป็นการว่างตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และมีให้นำความในมาตรา ๑๐๗ มาใช้บังคับ</p> <p>(๒) ในกรณีที่เป็นการว่างตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่อซึ่งได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดในลำดับถัดไปซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีประกาศรับรองผลไว้ตามมาตรา ๑๐๕ วรรคสอง ในภาคินั้น</p>	<p>มาตรา ๑๒๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>เลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่ไม่มีรายชื่อเหลืออยู่ในบัญชีนั้นที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่</p> <p>สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มนับแต่วันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่</p>	
<p>มาตรา ๑๒๐ ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือหัวหน้ากลุ่มการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคหรือกลุ่มของตนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และมีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในบรรดาพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่สมาชิกในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี แต่ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรในขณะแต่งตั้ง เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดในสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือหัวหน้ากลุ่มการเมืองซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนข้างมากจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่มีเสียงสนับสนุนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก</p>	<p>มาตรา ๑๒๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓๓ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีเช่นนี้ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สภาพัฒนาการปกครอง</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา -----</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา -----</p>
<p>มาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกินสองร้อยคนซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการเลือกกันเองและการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้นหักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๑) ผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นตำแหน่งบริหาร และข้าราชการฝ่ายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้บัญชาการเหล่าทัพ ซึ่งเลือกกันเองในแต่ละประเภท ประเภทละไม่เกินสิบคน</p> <p>(๒) ผู้แทนสภาวิชาชีพ องค์กรวิชาชีพ หรืออาชีพที่มีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งเลือกกันเอง จำนวนไม่เกินสิบห้าคน</p> <p>(๓) ผู้แทนองค์กรด้านเกษตรกรรม ด้านแรงงาน ด้านวิชาการ ด้านชุมชน และด้านท้องถิ่น ซึ่งเลือกกันเอง จำนวนไม่เกินสามสิบคน</p> <p>(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมด้านการเมือง ความมั่นคง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การปกครองท้องถิ่น การศึกษา การเศรษฐกิจ การ</p>	<p>มาตรา ๑๒๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม ผังเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคม ชาติพันธุ์ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม คุ่มครองผู้บริโภค ด้านเด็กเยาวชน สตรี ด้านผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ และด้านอื่น ซึ่งมาจากการสรรหา จำนวนห้าสิบแปดคน</p> <p>(๕) ผู้ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน โดยให้เลือกตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมตามด้านต่าง ๆ ซึ่งได้รับการคัดกรองจังหวัดละไม่เกินสิบคน ในกรณีที่มีจังหวัดเพิ่มขึ้น ให้ลดจำนวนที่พึงมีตาม (๔) เมื่อถึงคราวที่มีการสรรหา และเพิ่มจำนวนตาม (๕) ให้ได้เท่าจำนวนจังหวัดที่เพิ่มขึ้น</p> <p>ให้มีคณะกรรมการสรรหาบุคคลต่าง ๆ ตาม (๔) ทำหน้าที่สรรหาบุคคลผู้สมควร เป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่าจำนวนที่พึงมีตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ให้ผู้เข้ารับการสรรหาตาม (๔) มีสิทธิสมัครเข้ารับการเลือกตั้งตาม (๕) ด้วย</p> <p>ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองทำหน้าที่คัดกรองบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมในแต่ละจังหวัด ให้มีจำนวนไม่เกินสิบคน เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงคะแนนเลือกตั้งได้หนึ่งเสียงตาม (๕) โดยให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงและลับและให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๑ ในกรณีที่มีเหตุการณใด ๆ ทำให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนน้อยกว่าร้อยละแปดสิบห้าของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตามประกาศรับรองผลการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้ และต้องดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุการณดังกล่าว และให้สมาชิกวุฒิสภาที่เข้ามาในภายหลังนั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกวุฒิสภาที่เข้ามาแทน</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>จำนวนที่จะพึงมีในแต่ละประเภท หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเลือกตนเอง ตาม (๑) (๒) และ (๓) รวมทั้งในการสรรหาตาม (๔) การคัดกรอง การเลือกตั้ง และการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (๕) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	
<p>มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ และยังมีได้มีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๒๓ ผู้มีสิทธิสมัครหรือได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด</p> <p>(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ประกาศให้เริ่มกระบวนการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๓) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒๑</p> <p>(๔) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สำหรับสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๒๑ (๑) (๒) (๔) และ (๕)</p> <p>(๕) คุณสมบัติอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p>	<p>มาตรา ๑๒๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๒๔ ผู้มีสิทธิสมัครหรือได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p> <p>(๒) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง หรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาห้าปีก่อนวันที่เข้าดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๓) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐภายในระยะเวลาสองปีก่อนวันที่เข้าดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๔) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๑๑ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) หรือ (๑๖)</p> <p>(๕) เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี</p>	<p>มาตรา ๑๒๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๒๕ สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มิได้</p> <p>บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปี จะเป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มิได้</p>	<p>มาตรา ๑๒๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๒๖ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตนเองและการสรรหาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีประกาศรับรองผลการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้งหรือวันที่มีประกาศตามวาระหนึ่ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองวาระ มิได้</p> <p>ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ ในกรณีนี้ ให้ประธานหรือรองประธานวุฒิสภาซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ปฏิบัติหน้าที่ประธานหรือรองประธานวุฒิสภาต่อไป จนถึงวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีอายุสูงสุดตามลำดับปฏิบัติหน้าที่ประธานและรองประธานวุฒิสภาแทนจนกว่าจะมีการเลือกประธานหรือรองประธานวุฒิสภาขึ้นใหม่</p>	<p>มาตรา ๑๓๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๒๗ เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p>	<p>มาตรา ๑๓๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกกันเองหรือการสรรหาสิ้นสุดลง ให้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง และวันเริ่มต้นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแต่ละประเภทตามมาตรา ๑๒๑ ต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกประเภท</p>	
<p>มาตรา ๑๒๘ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) ถึงคราวออกตามวาระ (๒) ตาย (๓) ลาออก (๔) วุฒิสภามีมติให้ออกตามมาตรา ๑๐๐ (๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒๓ (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๔ (๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๕ หรือมาตรา ๒๕๒ (๘) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๙ หรือถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๔ หรือศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการใหม่เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ถูกลดถอนหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี (๙) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา หรือไม่แสดง 	<p>มาตรา ๑๓๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม</p> <p>(๑๐) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท</p>	
<p>มาตรา ๑๒๙ เมื่อตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงเพราะเหตุตามมาตรา ๑๒๘ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว และให้สมาชิกวุฒิสภาผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของสมาชิกวุฒิสภาที่ว่างลงนั้นจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้</p>	<p>มาตรา ๑๓๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๓๐ เมื่อมีกรณีที่วุฒิสภาต้องพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา</p> <p>เมื่อมีกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้ความเห็นในการที่นายกรัฐมนตรีจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งรัฐมนตรีทั้งคณะหรือเป็นรายบุคคล ให้วุฒิสภาดำเนินการตามวรรคหนึ่ง โดยจะมีมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการเสนอนั้น มิได้ แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อจากนายกรัฐมนตรี</p>	<p>มาตรา ๑๓๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สภาพัฒนาการแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง -----</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง -----</p>
<p>มาตรา ๑๓๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยโดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์</p>	<p>มาตรา ๑๓๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๓๒ ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้</p> <p>“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของข้าพเจ้าโดยบริสุทธิ์ใจ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในจริยธรรม เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”</p>	<p>มาตรา ๑๓๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๓๓ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภามีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา</p> <p>ให้เลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรเพียงตำแหน่งเดียวก่อนเพื่อทำหน้าที่ประธาน โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับเลือกคะแนนเสียงสูงสุดเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>มาตรา ๑๓๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>และเมื่อมีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้เลือกรองประธานสภาผู้แทนราษฎรสองคน โดยให้รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งหนึ่งมาจากพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๐</p> <p>ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ</p> <p>ประธานและรองประธานวุฒิสภาดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันเลือกประธานและรองประธานวุฒิสภาใหม่ ซึ่งจะต้องกระทำทุกสามปี</p> <p>ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานและรองประธานวุฒิสภาย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามวรรคสาม เมื่อ</p> <p>(๑) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก</p> <p>(๒) ลาออกจากตำแหน่ง</p> <p>(๓) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือข้าราชการการเมืองอื่น</p> <p>(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ</p> <p>เว้นแต่เป็นกรณีที่ดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท</p> <p>ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองขณะเดียวกัน มิได้และจะเข้าร่วมประชุมพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมิได้ด้วย</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๓๔ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้</p> <p style="padding-left: 40px;">ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ทำหน้าที่แทน ต้องวางตนเป็นกลางในทางการเมือง</p> <p style="padding-left: 40px;">เมื่อประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภานั้น ๆ เลือกกันเองให้สมาชิกคนหนึ่งเป็นประธานในคราวประชุมนั้น</p>	<p>มาตรา ๑๓๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๓๕ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๖๕</p> <p style="padding-left: 40px;">สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้</p> <p style="padding-left: 40px;">การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p> <p style="padding-left: 40px;">ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา ต้องจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ</p>	<p>มาตรา ๑๓๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ และสมาชิกย่อมมีอิสระ และไม่ถูกผูกพันโดยมติของพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง บุคคล หรืออาณัติอื่นใด</p>	
<p>มาตรา ๑๓๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐๓ วรครสี่ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญทั่วไป และสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ วันประชุมครั้งแรกตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นวันเริ่มสมัยประชุมสามัญทั่วไป ส่วนวันเริ่มสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ ให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนด ในกรณีที่มีการเริ่มประชุมครั้งแรกตามวรรคหนึ่งมีเวลาจนถึงสิ้นปีปฏิทินไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบวัน จะไม่มีการประชุมสมัยสามัญนิติบัญญัติสำหรับปีนั้นก็ไว้</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๑ และมาตรา ๑๘๒ ในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ ให้รัฐสภาดำเนินการประชุมได้เฉพาะกรณีที่มีบัญญัติไว้ในภาค ๑ หมวด ๑ พระมหากษัตริย์ หรือการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ การอนุมัติพระราชกำหนด การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบ หนังสือสัญญา การเลือกหรือการให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง การตั้งกระทู้ถาม และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เว้นแต่รัฐสภาจะมีมติให้พิจารณาเรื่องอื่นใดด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา</p>	<p>มาตรา ๑๔๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>สมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสมัยหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขยายเวลาออกไปก็ได้</p> <p>การปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะกระทำได้แต่โดยความเห็นชอบของรัฐสภา</p>	
<p>มาตรา ๑๓๗ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและทรงปิดประชุม พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญทั่วไปครั้งแรกด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระราชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์ มาทำรัฐพิธีก็ได้</p> <p>เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๘ การเรียกประชุม การขยายเวลาประชุม และการปิดประชุม รัฐสภา ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา</p>	<p>มาตรา ๑๔๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๓๘ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้</p> <p>คำร้องขอดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อประธานรัฐสภา</p> <p>ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ</p>	<p>มาตรา ๑๔๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๓๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๑ และมาตรา ๒๙๙ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้</p> <p>เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมซึ่งประธานมิได้อนุญาตให้อภิปรายหรือสั่งให้หยุดอภิปราย หรือการกล่าวถ้อยคำที่มีการถ่ายทอดให้ออกไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือด้วยวิธีการอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น</p> <p>ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณา คำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล</p> <p>เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมหรือประธานคณะกรรมการอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือด้วยวิธีการอื่นใด ที่ได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา ๑๔๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๔๐ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คမ်းขัง หรือหมายเรียกตัว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือในกรณีที่จับในขณะกระทำความผิด หรือในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่</p> <p>ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้</p> <p>ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือเป็นคดีอันเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมือง แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา</p> <p>การพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลได้กระทำก่อนมีคำอ้างว่าจำเลยเป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่ง ย่อมเป็นอันใช้ได้</p> <p>ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ</p> <p>คำสั่งปล่อยให้มีผลบังคับตั้งแต่วันสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม</p>	<p>มาตรา ๑๔๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๔๑ ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้ เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การประชุมวุฒิสภาตามมาตรา ๗ วรรคสอง หรือการประชุมที่วุฒิสภานำหน้าทำหน้ารัฐสภาตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๑๔๒</p> <p>(๒) การประชุมที่วุฒิสภานำหน้าทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หรือให้ความเห็นตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสองหรือวรรคสาม</p> <p>(๓) กรณีอื่นที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อให้งานของวุฒิสภาหรืองานด้านนิติบัญญัติสามารถดำเนินต่อไปได้ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมวุฒิสภาตามมาตรา นี้ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>ในกรณีที่มีปัญหาตาม (๓) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้</p>	<p>มาตรา ๑๔๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๔๒ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา แต่ถ้าคณะรัฐมนตรี สมาชิกของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาเท่าที่มีอยู่ร่วมกัน แล้วแต่กรณี ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ</p>	<p>มาตรา ๑๔๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๔๓ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีสมาชิกในสังกัดดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการสามัญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือทำหน้าที่กำกับติดตามเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ</p> <p>เมื่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับข้อบังคับการประชุมตามมาตรา นี้แล้ว ก่อนประกาศใช้ ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง</p> <p>คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างข้อบังคับการประชุมข้อใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่วินิจฉัยว่าข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญหรือข้อบังคับการประชุมใดตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ร่างข้อบังคับการประชุมนั้นเป็นอันตกไป</p>	<p>มาตรา ๑๔๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๔๔ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา มีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มติตั้งคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน</p> <p>เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๙ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรานี้ด้วย</p> <p>กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๔๓ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคสาม</p> <p>คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่จะมีคำสั่งเรียกผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยตรงตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมาย มิได้</p>	<p>มาตรา ๑๔๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>ในกรณีที่บุคคลตามวรรคห้าเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคห้า เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะไม่แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นได้</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา -----</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา -----</p>
<p>มาตรา ๑๔๕ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน</p> <p>(๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๙</p> <p>(๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑</p> <p>(๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ยกร่างว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทศักราช ๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๒</p> <p>(๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๓</p> <p>(๕) การมีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติได้ ตามมาตรา ๑๓๖ วรรคสี่</p> <p>(๖) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๓๖</p> <p>(๗) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๓๗</p> <p>(๘) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๔๖</p> <p>(๙) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือ ร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๕๑ และมาตรา ๑๖๑ วรรคสอง</p> <p>(๑๐) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ ใหม่ตามมาตรา ๑๕๗</p>	<p>มาตรา ๑๔๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปณารูปแห่งชาติ</p>
<p>(๑๑) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๖๒ วรรคสอง</p> <p>(๑๒) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง</p> <p>(๑๓) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๘๐</p> <p>(๑๔) การให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามมาตรา ๑๗๙</p> <p>(๑๕) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา ๑๙๒</p> <p>(๑๖) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๓</p> <p>(๑๗) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒</p>	
<p>มาตรา ๑๔๖ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภาในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยอนุโลมไปพลางก่อน</p> <p>ให้นำความในมาตรา ๑๔๓ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับกับการตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาด้วย โดยอนุโลม</p> <p>ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้นำบทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในเรื่องการตั้งคณะกรรมการ กรรมการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา</p>	<p>มาตรา ๑๕๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ -----</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ -----</p>
<p>มาตรา ๑๔๗ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) คณะรัฐมนตรี (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าสี่สิบคน (๓) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าสี่สิบคน (๔) ศาลหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ <p>เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลหรือประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ หรือ</p> <ol style="list-style-type: none"> (๕) พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง <p>ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน จะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี</p> <p>ในกรณีที่พลเมืองได้เสนอร่างพระราชบัญญัติใดตาม (๕) แล้ว ให้สภาที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้น เริ่มพิจารณาภายในเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว หรือวันที่นายกรัฐมนตรีส่งคำรับรองกลับคืนมา หากบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๖ วรรคสาม มาใช้บังคับกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นด้วย</p>	<p>มาตรา ๑๕๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปรองดอง ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและคณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๒๗๙ มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ตามที่บัญญัติไว้ในภาค ๔ ส่วนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘๐</p>	
<p>มาตรา ๑๔๘ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี ร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๗ (๑) (๒) (๔) และ (๕) ให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน ส่วนร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๗ (๓) ให้เสนอต่อวุฒิสภาก่อน</p> <p>ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งต้องมีบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติเสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติด้วย</p> <p>ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบและให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัตินั้นได้โดยสะดวก</p>	<p>มาตรา ๑๕๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๔๙ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร</p> <p>(๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณแผ่นดิน</p> <p>(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ</p> <p>(๔) เงินตรา</p>	<p>มาตรา ๑๕๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ที่จะต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของ ประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญ ของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ เป็นผู้วินิจฉัย</p> <p>ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณากรณีตาม วรคสอง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มกรณดังกล่าว</p> <p>มติของที่ประชุมร่วมกันตามวรคสอง ให้ใช้เสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนน เสียงเท่ากัน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p>	
<p>มาตรา ๑๕๐ ร่างพระราชบัญญัติใดที่ขึ้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยว ด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาสั่งระงับการพิจารณาไว้ก่อน และ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มกรณดังกล่าว ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภา ผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ เป็นผู้วินิจฉัย</p> <p>ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันตามวรรคหนึ่งวินิจฉัยว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ร่าง พระราชบัญญัตินั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ในกรณีที่</p>	<p>มาตรา ๑๕๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>นายกรัฐมนตรีไม่ให้นำรับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน</p>	
<p>มาตรา ๑๕๑ ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา ตามมาตรา ๑๗๗ ว่าจำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน หากสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติไม่ให้ความเห็นชอบ และคะแนนเสียงที่ไม่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะรัฐมนตรีอาจขอให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อมีมติอีกครั้งหนึ่ง หากรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบ ให้ตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกของแต่ละสภามีจำนวนเท่ากันตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ประกอบกันเป็นคณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภารายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้พิจารณาแล้วต่อรัฐสภา ถ้ารัฐสภามีมติเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ ถ้ารัฐสภามีมติไม่ให้ความเห็นชอบ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป</p>	<p>มาตรา ๑๕๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๕๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐๒ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอตามมาตรา ๑๔๘ และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่ออีกสภาหนึ่งซึ่งยังมิได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่</p>	<p>มาตรา ๑๕๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>สภาที่พิจารณาในครั้งหลังนี้จะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้น มาถึงสภาดังกล่าว</p> <p style="padding-left: 40px;">กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๕๕</p> <p>ถ้าสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในครั้งหลังนี้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จ ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาดังกล่าวได้ให้ความเห็นชอบด้วยร่าง พระราชบัญญัตินั้น</p> <p>ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปด้วยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอไปนั้นเป็นร่าง พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน คำแจ้งของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด</p> <p>ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมิได้แจ้งไปว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่าง พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยว ด้วยการเงิน</p>	
<p>มาตรา ๑๕๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐๒ เมื่อสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติใน ครั้งหลังนี้ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว</p> <p>(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นสภาแรก ให้ ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖</p>	<p>มาตรา ๑๕๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นสภาแรก ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นสภาแรก</p> <p>(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นสภาแรก ถ้าสภานั้นเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน</p> <p>คณะกรรมการร่วมกันอาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ และเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๙ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำการหน้าที่ตามมาตรา นี้ด้วย</p> <p>การประชุมคณะกรรมการร่วมกันต้องมีกรรมการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ถ้าสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในครั้งหลังนี้ไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นสภาแรกภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๒ ให้ถือว่าสภาที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในครั้งหลังนี้ได้ให้ความเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้นและให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕๖ ต่อไป</p>	
<p>มาตรา ๑๕๔ ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๕๓ นั้น</p> <p>(๑) ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงมติยับยั้งร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาตามมาตรา ๑๕๓ (๒) วุฒิสภาอาจยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติยับยั้ง ถ้าวุฒิสภามีมติยืนยันร่างเดิมของวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง (๓) วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต่อไป เว้นแต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการวิสามัญร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป แต่ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ยืนยันร่างเดิมภายในเวลาดังกล่าวหรือมีมติยืนยันร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป</p> <p>(๒) ถ้าวุฒิสภาเป็นผู้ลงมติยับยั้งร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๕๓ (๒) สภาผู้แทนราษฎรอาจยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาลงมติยับยั้ง ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ แต่ในกรณีที่</p>	<p>มาตรา ๑๕๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>สภาผู้แทนราษฎรมีมติยืนยันร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป</p> <p>(๓) ถ้าเป็นกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๕๓ (๓) นั้น สภาผู้แทนราษฎรอาจยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้เมื่อเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร หรือของวุฒิสภา หรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖</p> <p>(๔) ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ไม่ว่าวุฒิสภาจะพิจารณายืนยันร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ก็ตาม ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖</p> <p>(๕) ร่างพระราชบัญญัติใดที่พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอตามมาตรา ๑๔๗ (๕) ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นต้องเป็นอันตกไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา อาจร้องขอให้มีการออกเสียงประชามติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติเพื่อให้ได้ข้อยุติได้</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๕๕ ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดตามมาตรา ๑๕๓ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ศาลหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยของชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปแห่งชาติ รวมทั้งพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ไม่ได้</p> <p>ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป</p>	<p>มาตรา ๑๕๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๕๖ ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้</p>	<p>มาตรา ๑๖๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๕๗ ร่างพระราชบัญญัติใด พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้อง</p>	<p>มาตรา ๑๖๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยหรือมิได้พระราชทานคืนมาภายในสามสิบวัน ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว</p>	
<p>มาตรา ๑๕๘ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีได้พิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ทั้งนี้โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน</p>	<p>มาตรา ๑๖๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๕๙ ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะรัฐมนตรี</p> <p>(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p>	<p>มาตรา ๑๖๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมือง</p> <p>(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ</p> <p>(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p> <p>(๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>(๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>(๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน</p> <p>(๑๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ</p> <p>(๑๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ</p>	
<p>มาตรา ๑๖๐ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย</p> <p>(๑) คณะรัฐมนตรี</p> <p>(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา</p> <p>(๓) สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา หรือ</p>	<p>มาตรา ๑๖๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๔) ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้ อำนาจอธิปไตย ซึ่งประธานศาลหรือประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ</p> <p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตาม (๑) (๒) และ (๔) ให้เสนอต่อสภา ผู้แทนราษฎรก่อน ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตาม (๓) ให้เสนอต่อวุฒิสภาก่อน</p>	
<p>มาตรา ๑๖๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภา ผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้กระทำเป็นสามวาระ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ และในวาระที่สองขึ้น พิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเสียงข้างมากของแต่ละสภา</p> <p>(๒) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะ ให้ออกใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา</p> <p>ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการตราพระราชบัญญัติ มาใช้บังคับกับการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา ๑๖๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๖๒ ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูก ยุบ ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่าง พระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้ พระราชทานคืนมานั้น เป็นอันตกไป</p>	<p>มาตรา ๑๖๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังการเลือกตั้งทั่วไป และรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีมิได้ร้องขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอตามมาตรา ๑๔๗ (๕) ที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ ให้รัฐสภาที่เลือกตั้งขึ้นใหม่พิจารณาต่อไปโดยไม่ต้องมีมติตามวรรคนี้อีก</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๗ การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ -----</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๗ การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ -----</p>
<p>มาตรา ๑๖๓ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง</p> <p>คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่มีวินิจฉัยว่าข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป</p> <p>ในกรณีที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลทำให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไปตามวรรคสอง ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ในกรณีเช่นว่านี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ โดยมติในการแก้ไขเพิ่มเติมให้ใช้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา แล้วให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๕๖ หรือมาตรา ๑๕๗ แล้วแต่กรณีต่อไป</p>	<p>มาตรา ๑๖๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๖๔ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๕๖ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๑๕๗ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง</p> <p>(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า</p> <p>(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า</p> <p>ในระหว่างที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้นายกรัฐมนตรีระงับการดำเนินการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย</p> <p>ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หรือวินิจฉัยว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป</p>	<p>มาตรา ๑๖๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๕๖ หรือมาตรา ๑๕๗ แล้วแต่กรณีต่อไป</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๘ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน -----</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๘ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน -----</p>
<p>มาตรา ๑๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ และนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องตอบโดยเร็ว แต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน</p> <p>สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจตั้งกระทู้ถามสดต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีได้ตามที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องตอบกระทู้ถามนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้</p>	<p>มาตรา ๑๖๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๖๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ญัตติดังกล่าวต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสาม</p> <p>การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรม</p>	<p>มาตรา ๑๗๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>ของนายกรัฐมนตรีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จะเสนอโดยไม่มีการยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๒๕๔ ก่อน หรือถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินอันเล็งเห็นได้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่เงินแผ่นดิน จะเสนอโดยไม่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองแผนกคดีวินัยการคลังและการงบประมาณตามมาตรา ๒๔๔ ก่อน มิได้ และเมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๒๕๔ หรือมีการฟ้องคดีตามมาตรา ๒๔๔ แล้วแต่กรณี แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้</p> <p>เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลงโดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มีให้กระทำในวันเดียวกับวันที่ การอภิปรายสิ้นสุด และให้นับเฉพาะคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจเท่านั้น มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะสิ้นสุดลงก่อนมีการลงมติดังกล่าว</p> <p>ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้น เป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น</p> <p>ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป และมีให้นำมาตรา ๑๗๒ มาใช้บังคับ</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๖๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในหกของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามวรรคหนึ่งต่อไป</p> <p>ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับรัฐมนตรีผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นด้วยโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา ๑๗๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๖๘ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้อยู่ในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๖๖ หรือมาตรา ๑๖๗ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากวกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวทั้งหมดเท่าที่มีอยู่มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามมาตรา ๑๖๖ หรือมาตรา ๑๖๗ ได้ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินมาเกินกว่าสองปีแล้ว</p>	<p>มาตรา ๑๗๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๖๙ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา นี้ จะกระทำได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง</p>	<p>มาตรา ๑๗๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๗๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระจากมติพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ</p>	<p>มาตรา ๑๗๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๔ คณะรัฐมนตรี

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">หมวด ๔ คณะรัฐมนตรี -----</p>	<p style="text-align: center;">หมวด ๕ คณะรัฐมนตรี -----</p>
<p>มาตรา ๑๗๑ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะรัฐมนตรี ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี</p> <p style="text-align: center;">นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าสองวาระมิได้</p>	<p>มาตรา ๑๗๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๗๒ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๓๖</p> <p>การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรรับรอง</p> <p>มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยในการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>มาตรา ๑๗๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>แต่ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมิได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ให้กระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย</p>	
<p>มาตรา ๑๗๓ ในกรณีที่พ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มาประชุมเป็นครั้งแรกแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบให้ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสาม ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความขึ้นกราบบังคมทูลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าวเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งบุคคลซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเป็นนายกรัฐมนตรี</p>	<p>มาตรา ๑๗๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๗๔ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำชื่อรัฐมนตรีกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง นายกรัฐมนตรีจะต้องนำชื่อผู้ซึ่งจะเป็นรัฐมนตรีส่งให้ประธานวุฒิสภา แล้วให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสอง ต่อไป</p>	<p>มาตรา ๑๗๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๗๕ รัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 	<p>มาตรา ๑๗๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการกิจการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๑ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) หรือ (๑๖)</p> <p>(๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท</p> <p>(๖) ไม่ได้แสดงสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นเวลาสามปีต่อประธานวุฒิสภา ปกปิด หรือแสดงหลักฐานดังกล่าวอันเป็นเท็จ เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งไม่มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี</p> <p>(๗) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปีนับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี</p> <p>นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้</p> <p>สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง</p>	
<p>มาตรา ๑๗๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้</p> <p>“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในจริยธรรม เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”</p>	<p>มาตรา ๑๘๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ถวายสัตย์ปฏิญาณตามวรรคหนึ่งต่อพระราชทายาทหรือผู้แทนพระองค์ก็ได้</p>	
<p>มาตรา ๑๗๗ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาและต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการในเรื่องใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่</p> <p>ก่อนแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะดำเนินการไปพลางก่อนเพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้</p>	<p>มาตรา ๑๘๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๗๘ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา และย่อมมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา และให้นำเอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา ๑๘๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๗๙ ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งรวมถึงนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน</p> <p>มาตรา ๑๘๓ ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่แถลงไว้ยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายที่ได้แถลงไว้ ซึ่งรวมถึงนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว และต้อง</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสภาผู้แทนราษฎร</p>
	<p>รับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี</p>
<p>มาตรา ๑๘๐ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้</p>	<p>มาตรา ๑๘๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๘๑ นายกรัฐมนตรีอาจเสนอขอความไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินจากสภาผู้แทนราษฎรได้ เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับเรื่องแล้วให้จัดให้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาลงมติภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายกรัฐมนตรียื่นเรื่องดังกล่าว แต่ นายกรัฐมนตรีจะเสนอขอความไว้วางใจตามมาตรา ๑๖๖ นี้เมื่อมีการเข้าชื่อกันเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๖ แล้วมิได้</p> <p>ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีได้เสนอขอความไว้วางใจตามมาตรา ๑๘๑ แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะยื่นญัตติเสนอขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๖ ในระหว่างนั้น มิได้</p> <p>ในกรณีที่มติไว้วางใจมีคะแนนเสียงน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีจะกราบบังคมทูลให้พระมหากษัตริย์ทรงยุบสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๑๘ ก็ได้</p>	<p>มาตรา ๑๘๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ในกรณีที่มีมติไว้วางใจมีคะแนนเสียงตั้งแต่กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๖ ในสมัยประชุมนั้นอีกมิได้</p>	
<p>มาตรา ๑๘๒ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภาผู้แทนราษฎรว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติใด หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติใด เป็นการแสดงถึงความไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของนายกรัฐมนตรี ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้เข้าชื่อร่วมกันเพื่อขอยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันที่มีการแถลงเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างพระราชบัญญัตินั้น ผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร่วมกันเพื่อขอยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันที่มีการแถลงเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นตามวรรคหนึ่ง ให้รอการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และให้นำความในมาตรา ๑๖๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างพระราชบัญญัตินั้น ผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>การดำเนินการตามมาตรานี้ ให้กระทำได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง</p>	<p>มาตรา ๑๘๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๘๓ รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(๑) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๘๕</p> <p>(๒) อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ</p> <p>(๓) คณะรัฐมนตรีลาออก</p> <p>ในกรณีที่ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๘๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๓ โดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา ๑๘๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๘๔ คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ แต่ถ้าเป็นกรณีที่คณะรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามมาตรา ๑๘๓ (๒) ให้ปลัดกระทรวงของแต่ละกระทรวงรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้น และให้ปลัดกระทรวงทุกกระทรวงที่รักษาราชการแทนรัฐมนตรี ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ โดยให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าที่จำเป็นและภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามคำร้องขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรม</p> <p>(๒) ไม่กระทำการอันเป็นการใช้อำนาจแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน รวมทั้งกรรมการรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน</p>	<p>มาตรา ๑๘๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>(๓) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน</p> <p>(๔) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติงานหรือโครงการ หรือมีผลเป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป</p> <p>(๕) ไม่ใช่หรือยอมให้ใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง และไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>ให้ปลัดกระทรวงที่รักษาราชการแทนรัฐมนตรี เลือกปลัดกระทรวงที่รักษาราชการแทนรัฐมนตรีคนหนึ่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี และเลือกปลัดกระทรวงที่รักษาราชการแทนรัฐมนตรีอีกจำนวนสองคนเพื่อปฏิบัติหน้าที่รองนายกรัฐมนตรี</p> <p>ให้การรักษาราชการแทนของปลัดกระทรวงตามมาตรานี้สิ้นสุดลงเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีแล้ว</p>	
<p>มาตรา ๑๘๕ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ลาออก</p> <p>(๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่ดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท</p>	<p>มาตรา ๑๘๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๔) สถาปนาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๖๖ หรือมาตรา ๑๖๗</p> <p>(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๕</p> <p>(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๘๖</p> <p>(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๔๙ มาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๕๑</p> <p>(๘) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๓</p> <p>ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๕) หรือ (๗) หรือวรรคสอง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย</p>	
<p>มาตรา ๑๘๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำ</p>	<p>มาตรา ๑๙๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๘๗ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้</p> <p>การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้</p> <p>ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอกการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็น</p>	<p>มาตรา ๑๙๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>การชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น</p> <p>หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล</p> <p>ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป</p> <p>การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีที่ไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p> <p>การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๘๘ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด ตามมาตรา ๑๘๗ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา</p> <p>เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รอกการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง</p> <p>ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น</p> <p>คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด</p>	<p>มาตรา ๑๙๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๘๙ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้</p> <p>พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่ง จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา ๑๙๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๙๐ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกา โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย</p>	<p>มาตรา ๑๙๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๙๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศใช้และเลิกใช้ กฎอัยการศึกตามลักษณะและวิธีการตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก</p> <p>ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะแห่งเป็นการรีบด่วน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารย่อมกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก</p>	<p>มาตรา ๑๙๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๙๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงคราม เมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา</p> <p>มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา</p> <p>ในระหว่างที่อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภา ทำหน้าที่รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง และการลงมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่</p>	<p>มาตรา ๑๙๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๙๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือที่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา</p> <p>หนังสือสัญญาที่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางหรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ตามวรรคสอง หมายถึงหนังสือสัญญาเกี่ยวกับเขตการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>ก่อนการดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศตามวรรคสอง คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับทำหนังสือสัญญานั้น โดยให้คณะรัฐมนตรีเสนอกรอบการเจรจาที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญอันจะนำไปสู่การจัดทำหนังสือสัญญานั้นต่อคณะกรรมการการต่างประเทศของรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย ในการนี้ คณะกรรมการการต่างประเทศของรัฐสภาจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิได้เป็นสมาชิกรัฐสภาด้วยและจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว</p>	<p>มาตรา ๑๙๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>เมื่อลงนามในหนังสือสัญญาหรือจะเข้าทำหนังสือสัญญาตามวรรคสองแล้ว ก่อนที่จะแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันในหนังสือสัญญาตามวรรคสอง คณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญานั้น และต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว ในกรณีที่การปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนั้นอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม</p> <p>ให้มีกฎหมายว่าด้วยการทำหนังสือสัญญาซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดประเภท กรอบ การเจรจา ขั้นตอน และวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาตามวรรคสอง รวมทั้งการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าว โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างผู้ที่ได้ประโยชน์กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญานั้นและประชาชนทั่วไป</p> <p>ในกรณีที่มีปัญหาตามวรรคสอง ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาด โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๔ มาใช้บังคับกับการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม</p>	
<p>มาตรา ๑๙๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ</p>	<p>มาตรา ๑๙๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๙๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์</p>	<p>มาตรา ๑๙๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๑๙๖ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พ้นจากตำแหน่งหนึ่งเพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่น เว้นแต่เป็นกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นตามกฎหมายหรือเพราะความตาย ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ</p>	<p>มาตรา ๒๐๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๙๗ เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององคมนตรี ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดให้จ่ายได้ไม่ก่อนวันเข้ารับหน้าที่</p> <p>บำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององคมนตรีซึ่งพ้นจากตำแหน่ง ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา</p>	<p>มาตรา ๒๐๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๑๙๘ บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ และผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการย่อมต้องรับผิดชอบทางกฎหมายและทางการเมืองในฐานะที่เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการนั้น</p> <p>บทกฎหมายที่ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วหรือถือเสมือนหนึ่งว่าได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยพลัน</p>	<p>มาตรา ๒๐๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๕ การคลังและการงบประมาณ

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">หมวด ๕ การคลังและการงบประมาณ -----</p>	<p style="text-align: center;">หมวด ๖ การคลังและการงบประมาณ -----</p>
<p>มาตรา ๑๙๙ การดำเนินนโยบายการคลังและงบประมาณของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพและความคุ้มค่า หลักการรักษาวินัยทางการคลัง และหลักความเป็นธรรมในสังคม</p>	<p>มาตรา ๒๐๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๒๐๐ เงินแผ่นดินหมายความรวมถึง</p> <p>(๑) เงินรายได้แผ่นดิน เงินกู้ เงินคงคลัง และเงินรายได้จากทรัพย์สินและสิทธิประโยชน์อื่นที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐถือกรรมสิทธิ์หรือครอบครองเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินโดยรวม</p> <p>(๒) เงินรายได้จากการดำเนินงาน หรือจากทรัพย์สินและสิทธิประโยชน์อื่นที่หน่วยงานของรัฐถือกรรมสิทธิ์หรือครอบครองและใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ โดยไม่จำเป็นต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน</p> <p>การใช้จ่ายเงินแผ่นดินตาม (๑) โดยไม่ได้ตราเป็นพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม จะกระทำมิได้</p> <p>การกำหนดให้เงินรายได้ใดไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน จะกระทำได้ก็แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และการตรากฎหมายให้หน่วยงานของรัฐไม่ต้องนำเงินรายได้ส่งเป็น</p>	<p>มาตรา ๒๐๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ สถาปนิกรูปแห่งชาติ</p>
<p>รายได้แผ่นดินตาม (๒) ต้องมีขอบเขตและกรอบวงเงินเท่าที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการรักษาวินัย การคลัง และต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน และความจำเป็น ในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ</p>	
<p style="text-align: center;">มาตรา ๒๐๑ งบประมาณแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติ งบประมาณประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้พระราชบัญญัติงบประมาณ ในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน</p> <p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีและร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ต้องแสดงงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณ ตามภารกิจของหน่วยงานและตามพื้นที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p style="text-align: center;">การใช้จ่าย การก่อหนี้ และภาระทางการคลังที่มีผลผูกพันต่อเงินแผ่นดินตามมาตรา ๒๐๐ (๑) จะกระทำได้อีกเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี พระราชบัญญัติเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโอนงบประมาณ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๐๓</p> <p style="text-align: center;">การใช้จ่าย การก่อหนี้ และภาระผูกพันที่มีผลต่อเงินแผ่นดินตามมาตรา ๒๐๐ (๒) ต้องอยู่ภายใต้หลักความคุ้มค่า ความโปร่งใส และการรักษาวินัยทางการคลังตามหมวดนี้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ</p>	<p style="text-align: center;"><u>คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง</u></p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๒๐๕ งบประมาณของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้า พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้ พระราชบัญญัติงบประมาณในปีก่อนนั้นไปพลางก่อน</p> <p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี และร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ เพิ่มเติม ต้องแสดงงบประมาณรายรับ <u>รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงประมวลกฎหมายภาษี</u> และงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตลอดจนจนถึงการจัดสรรงบประมาณตามหน่วยงาน ภารกิจและพื้นที่ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p style="text-align: center;">การใช้จ่าย การก่อหนี้และภาระทางการคลังที่มีผลผูกพันต่อเงินแผ่นดินตามมาตรา (๒/๕/-) ๒ (๑) จะกระทำได้อีกเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ ประจำปี พระราชบัญญัติเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโอนงบประมาณ และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ เว้นแต่ใน กรณีจำเป็นเร่งด่วนรัฐบาลจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณ ของรัฐ</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
	<p>การใช้จ่าย การก่อหนี้และภาระผูกพันที่มีผลต่อเงินรายได้แผ่นดินตามมาตรา (๒/๕/-) ๒ (๒) ต้องอยู่ภายใต้หลักความคุ้มค่า ความโปร่งใส และการรักษาวินัยทางการคลังตามหมวดนี้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ</p>
<p>มาตรา ๒๐๒ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณ สมาชิกแทนราษฎร จะต้องวิเคราะห์และพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวต่อวุฒิสภา</p> <p>ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น</p> <p>ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ แต่ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอน</p>	<p>มาตรา ๒๐๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>รายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้</p> <p>(๒) ดอกเบี้ยเงินกู้</p> <p>(๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย</p> <p>ในกรณีที่มีการแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายการหรือจำนวนในรายการใด จำนวนรายจ่ายที่ลดหรือตัดทอนนั้น จะนำไปจัดสรรสำหรับรายการ กิจกรรม แผนงาน หรือโครงการใด ไม่ว่าจะมียุ่แล้วหรือที่ตั้งขึ้นใหม่ มิได้</p> <p>รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ</p> <p>ในกรณีที่รัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้นไม่เพียงพอ ให้สามารถเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณประจำปีได้โดยตรง โดยต้องแสดงสถานะเงินนอกงบประมาณและเงินอื่นใดที่หน่วยงานนั้นมีอยู่ ไปพร้อมกับคำขอแปรญัตติด้วย และคณะกรรมการต้องเปิดโอกาสให้หน่วยงานชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณา ในกรณีนี้ คณะกรรมการอาจเพิ่มงบประมาณรายจ่ายให้ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม</p>	
<p>มาตรา ๒๐๓ การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้อีกเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโอนงบประมาณ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ</p>	<p>มาตรา ๒๐๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนรัฐบาลจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ</p> <p>ในกรณีที่มีการจ่ายเงินไปก่อนตามวรรคหนึ่งโดยใช้เงินคงคลัง ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลังในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณ พระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณถัดไป โดยต้องกำหนดแหล่งที่มาของรายได้เพื่อชดใช้รายจ่ายที่ได้ใช้เงินคงคลังจ่ายไปก่อนตามวรรคหนึ่งด้วย</p> <p>ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ คณะรัฐมนตรีอาจโอนหรือนำรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับรายการหนึ่ง ไปใช้ในรายการอื่นที่แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมได้ แต่ต้องรายงานให้รัฐสภาทราบโดยไม่ชักช้า</p> <p>ให้คณะรัฐมนตรีรายงานการโอนหรือการนำรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับรายการหนึ่งไปใช้ในรายการอื่นที่แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ให้รัฐสภาทราบทุกหกเดือน</p>	
<p>มาตรา ๒๐๔ เงินรายได้ของหน่วยงานของรัฐใดที่กฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน เงินนอกงบประมาณ และเงินอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐนั้นมีอยู่ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินดังกล่าว เสนอต่อคณะรัฐมนตรีทุกสิ้นปีงบประมาณ และให้คณะรัฐมนตรีรายงานให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบ</p>	<p>มาตรา ๒๐๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๒๐๕ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ก่อให้เกิดการใช้จ่ายเงินแผ่นดินอันวิญญูชนพึงเห็นได้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อาจได้สวมข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนยื่นฟ้องต่อศาลปกครองแผนกคดีวินัยการคลังและการงบประมาณ และให้ศาลพิจารณา วินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการนั้น</p>	<p>มาตรา ๒๐๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๖ ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการ

นักการเมือง และประชาชน

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">หมวด ๖ ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน -----</p>	<p style="text-align: center;">หมวด ๗ ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน -----</p>
<p>มาตรา ๒๐๖ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง จะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น มิได้</p>	<p>มาตรา ๒๑๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๒๐๗ การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนต้องใช้ระบบคุณธรรม ให้มีคณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งข้าราชการโดยระบบคุณธรรม ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นกลางทางการเมือง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับเลือกจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จำนวนสองคน</p> <p>(๒) ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า ปลัดกระทรวง และได้พ้นจากราชการแล้ว จำนวนสามคน ซึ่งได้รับเลือกโดยผู้ดำรงตำแหน่ง ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าปลัดกระทรวง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๓) ประธานกรรมการจริยธรรมของทุกกระทรวงซึ่งเลือกกันเอง จำนวนสองคน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๒๑๑ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปณารูปแห่งชาติ</p>
<p>ให้วุฒิสภาพิจารณาประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลตามวรรคสอง ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่าบุคคลดังกล่าวไม่สมควรดำรงตำแหน่งกรรมการตามวรรคสอง ให้ประธานวุฒิสภาส่งรายชื่อผู้นั้นกลับไปให้ดำเนินการเลือกใหม่</p> <p>ให้กรรมการตามวรรคสามประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ</p> <p>ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตามวรรคสองและวรรคสาม</p> <p>ประธานกรรมการและกรรมการตามมาตรานี้มีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว</p> <p>คณะกรรมการตามวรรคสองมีอำนาจหน้าที่พิจารณาการย้าย การโอน หรือการเลื่อนข้าราชการโดยเสนอชื่อบุคคลที่เห็นสมควรต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงและหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าปลัดกระทรวง และให้มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	
<p>มาตรา ๒๐๘ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายและนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติการณ์ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>มาตรา ๒๑๒ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>ให้มีการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	
<p>มาตรา ๒๐๙ การสั่งการในการบริหารราชการแผ่นดินให้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษร เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนอาจสั่งการด้วยวาจาได้ แต่ให้ผู้รับคำสั่งบันทึกคำสั่งดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรและเสนอให้ผู้ส่งลงนามในภายหลัง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใดดำเนินการไปโดยปราศจากการสั่งการดังกล่าวข้างต้น ย่อมต้องรับผิดชอบตามกฎหมายด้วยตนเอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่ดำเนินการใดซึ่งเป็นการสั่งการที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ย่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๒๑๓ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๒๑๐ พลเมืองย่อมมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ให้ข้อมูลและความคิดเห็นในการบริหารราชการต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <p>(๒) มีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๓) ตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๐๘ ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่พบว่ามีการละเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐๘ ย่อมมีสิทธิขอให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้บังคับบัญชาของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้น ชี้แจง แสดงเหตุผล และขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ หรือฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย</p>	<p>มาตรา ๒๑๔ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี

หมวด ๗ การกระจายอำนาจและ

การบริหารท้องถิ่น

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปณีสถาปัตยกรรมแห่งชาติ</p>
<p style="text-align: center;">หมวด ๗ การกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น -----</p>	<p style="text-align: center;">หมวด ๘ การกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น -----</p>
<p>มาตรา ๒๑๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรบริหารท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นโดยให้มีรูปแบบองค์กรบริหารท้องถิ่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับการบริหารจัดการตามภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ รวมทั้งต้องกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ และต้องส่งเสริมให้องค์กรบริหารท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ ตลอดจนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>การจัดทำบริการสาธารณะใดที่ชุมชนหรือบุคคลสามารถดำเนินการได้โดยมีมาตรฐานคุณภาพ และประสิทธิภาพไม่น้อยกว่าองค์กรบริหารท้องถิ่น รัฐหรือองค์กรบริหารท้องถิ่นต้องกระจายภารกิจดังกล่าวให้ชุมชนหรือบุคคลดังกล่าว ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๒๑๕ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๒๑๒ องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องมีคณะผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสภาท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง แต่ในกรณีที่เป็้องค์กรบริหารท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะมาจากความเห็นชอบของประชาชนโดยวิธีอื่นก็ได้ และคณะผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๒๑๖ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p>
<p>องค์กรบริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยอย่างน้อยต้องมีอำนาจหน้าที่ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐาน การศึกษาอบรม และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น</p> <p>องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องบริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล และการคลัง โดยต้องคำนึงถึงดุลยภาพระหว่างความเป็นอิสระและการมีมาตรฐาน รวมทั้งความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด ภาค และประเทศเป็นส่วนรวม</p> <p>องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องมีขนาดและศักยภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้ในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถสร้างความร่วมมือกับทั้งภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรเอกชน ได้ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า เป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>รัฐ ราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรบริหารท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันดำเนินการตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้พัฒนาพื้นที่ร่วมกันและในภารกิจอื่นที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๒๑๓ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามหมวดนี้ ให้มีกฎหมายท้องถิ่น โดยต้องให้มีการกระจายอำนาจที่เพิ่มขึ้น มีหน่วยงานรับผิดชอบการกระจายอำนาจที่เป็นเอกภาพและสามารถดำเนินการให้การกระจายอำนาจเป็นผลสำเร็จ มีการจัดสรรภาษีและรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรบริหารท้องถิ่นที่เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารท้องถิ่นแต่ละประเภท และมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการกระจายอำนาจ</p>	<p>มาตรา ๒๑๗ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๒๑๔ การกำกับดูแลองค์กรบริหารท้องถิ่นต้องกระทำตามกฎหมาย เท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และเป็นหลักประกันให้แก่ประชาชนจากการใช้อำนาจขององค์กรบริหารท้องถิ่น เหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรบริหารท้องถิ่น และจะกระทบกับหลักความเป็นอิสระขององค์กรบริหารท้องถิ่นมิได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง รัฐอาจดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) กำหนดมาตรฐานกลางให้องค์กรบริหารท้องถิ่นปฏิบัติและติดตามตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้น</p> <p>(๒) ทำสัญญาแผนระหว่างรัฐ ราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรบริหารท้องถิ่น</p> <p>(๓) ส่งเรื่องให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยว่ากฎ คำสั่ง มติ หรือการกระทำใดของผู้บริหารท้องถิ่น สภาท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย</p> <p>(๔) การอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๒๑๘ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิการ สถาปณารูปแห่งชาติ</p>
<p>มาตรา ๒๑๕ ประชาชนหรือชุมชนย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรบริหารท้องถิ่น ในการกำหนดรูปแบบขององค์กรบริหารท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองท้องถิ่น การบริหารงานท้องถิ่น การออกเสียงประชามติระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการดำเนินงาน การถอดถอน คณะผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>องค์กรบริหารท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยอย่างน้อยต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร รายงานผลการดำเนินงาน และรายงานงบการเงินและสถานการณ์การคลังท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ส่งเสริมสมัชชาพลเมือง รวมทั้งต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ พลเมืองอาจรวมกันเป็นสมัชชาพลเมืองซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากองค์ประกอบที่หลากหลายจากพลเมืองในท้องถิ่น และมีความเหมาะสมกับภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ มีภารกิจในการร่วมกับองค์กรบริหารท้องถิ่นในการดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้</p> <p>องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ที่มา วาระการดำรงตำแหน่ง ภารกิจของสมัชชาพลเมือง และการอื่นที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๒๑๙ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>
<p>มาตรา ๒๑๖ การบริหารงานบุคคลขององค์กรบริหารท้องถิ่นต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นขององค์กรบริหารท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ โดยต้องดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ให้บุคลากรขององค์กรบริหารท้องถิ่นมีสถานะเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือลูกจ้างส่วนท้องถิ่น และสามารถย้ายหรือสับเปลี่ยนสังกัดระหว่างองค์กรบริหารท้องถิ่นรูปแบบต่างกันได้</p>	<p>มาตรา ๒๒๐ ไม่ได้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นอย่างอื่น</p>

<p style="text-align: center;">ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อเสนอของคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ</p>
<p>(๒) ให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลขององค์กรบริหารท้องถิ่นทุกระดับ ในระดับชาติและระดับจังหวัด ร่วมกันเป็นองค์กรเดียว โดยมีองค์ประกอบสี่ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์การบริหารท้องถิ่น ผู้แทนข้าราชการส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวนเท่ากัน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนองค์กรบริหารท้องถิ่น รูปแบบพิเศษอาจมีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลเป็นการเฉพาะได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๓) ให้มีคณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งข้าราชการส่วนท้องถิ่นโดยระบบคุณธรรมใน แต่ละจังหวัด ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	

